

Zelnik Csaba Ákos

Egy kritikus könyvről

Több mint huszonöt év termését gyűjtötte össze Bolvári-Takács Gábor, amikor *Könyvek bővöletében* címmel kötetbe szerkesztette közel hetven recenzióját, illetve kritikáját. A szerző debreceni egyetemistaként kezdett könyvismertetések írását, s e vonzalma a mai napig kíséri tudományos kutatói pályáját. A közreadó orgánumok között tudományos évkönyveket (Herman Ottó Múzeum Évkönyve, Széphalom – A Kazinczy Ferenc Társaság Évkönyve), szakfolyóiratokat (BUKSZ Budapesti Könyvszemle, Confessio, Iskolakultúra, Jogtudományi Közlöny, Közgazdasági Szemle, Magyar Jog, Magyar Tudomány, Múltunk, Táncstudományi Közlemények), regionális lapokat (Debreceni Szemle, Egyetemi Élet, Palócföld, Partium, Sárospataki Füzetek, Zempléni Múzsza), kulturális folyóiratokat (Kritika, Napút, Nyelvünk és Kultúránk, Szín – Közösségi Művelődés, Színház, Táncművészet, Valóság, Zene–Zene–Tánc), valamint hetilapokat (Köznevelés, Reformátusok Lapja, Sárospatak) egyaránt találunk. Az írások terjedelme, fajsúlya eltérő, az egy-másfél flekkes cikktől az egy íves elemzésig.

A könyv tartalmilag három részre oszlik. Az első (*Történelem és társadalom*) Ortutay Gyula monumentális Naplójának recenziójával indul, amelyet további 28 ismertetés követ, nagyjából a tárgyalt témák időrendjében. A hangsúly a második világháború utáni politikátörténeten, illetve a Kádár-korszak bemutatásán

van (pl. Borbándi Gyula: Magyar politikai pályaképek 1938–1948; Hódos György: Kirakatpercek; Huszár Tibor: A hatalom rejtett dimenziói; 1956. A forradalom kronológiája és bibliográfiája; Kalmár Melinda: Ennivaló és hozomány; Bibó István (1911–1979). Életút dokumentumokban; A fogoly Bibó István vallomása...; Pozsgay Imre: 1989; Pozsgay Imre: Koronatanú és tettestárs; Kulcsár Kálmán: Két világ között). De megjelennek egyetemes történeti témák is (pl. Klaus-Jürgen Matz: Ki mikor uralkodott, kormányzott?; Lendvai L. Ferenc: Közép-Európa koncepciók; Kövics Emma: Az európai egység kérdése és Németország 1919–1933; Pritz Pál: Pax Germanica; Fischer Ferenc: A megosztott világ).

A *Művészet és politika* című második részben egyebek mellett filmtörténeti (Magyar filmlexikon; Veress József: A magyar film története; Bokor Pál: A siker helye Hollywood; Szilágyi Gábor: Tűzkeresztség; Szilágyi Gábor: Életjel; Sándor Tibor: Őrségváltás; Sándor Tibor: Őrségváltás után; Magyar filmográfia. Játékfilmek 1931–1997), színházi (Színház és diktatúra a 20. században; Eörsi László: „Megbombáztuk Kaposvárt”) és táncos (Hagyomány és újítás a táncművészetben...; Én, Maja Pliszeckaja; Nádasi Myrtil: Piruettek és ábrándok) könyvekről olvashatunk.

A tematikájában legszélesebb, harmadik fejezetben (*Jogélet, nevelés, művelődés*)

közreadott 26 recenzió főleg felsőoktatási (A Debreceni Egyetem története 1912–2012; A Debreceni Református Kollégium története; A „Debreceni Iskola” nevelés-tudomány-történeti vázlata; Pálfi József: Református felsőoktatás Erdélyben; A Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem 1945–1959; A bolognai folyamat Közép-Európában), sárospataki iskolatörténeti (Dienes Dénes – Ugrai János: A Sárospataki Református Kollégium története; Ugrai János: Önállóság és kiszolgáltatottság; Ködöböcz József: Árvay József, a magyar népoktatásügy sárospataki apostola; Maller Sándor: Gróf Klebelsberg Kunó és a Sárospataki Református Főiskola; Kováts Dániel: Móricz Zsigmond és Sárospatak) és közművelődési (Kovács Bálint: Protestáns népfőiskolai mozgalom Magyarországon; Koncz Gábor: A közművelődés gazdasági kutatásának kezdetei Magyarországon 1974 és 1989 között; Közművelődési Nyári Egyetem 1999–2008) témákat ölel fel, de más társadalomtudományi írások is felbukkannak (Erdő Péter: Egyházjog; Ködöböcz József: Finkey Ferenc élete és munkássága; Tudomány, kultúra, politika.

Gróf Klebelsberg Kunó válogatott beszédei és írásai; Kozma Tamás: Erdei séta). A könyv végén egy-egy elemzés olvasható a Szín – Közösségi Művelődés és a Zempléni Múzsza folyóiratokról.

A szerző könyve előszavában felteszi a kérdést: „Lehet-e tanulsága egy évvel ezelőtt megjelent recenzióknak?”; és meg is válaszolja azt: igen, mert „a bírálat, azon túl, hogy segíthet megítélni az adott mű szakirodalmi helyét és szerepét, segíthet megérteni is keletkezésének korát és feltételeit. Történelmi léptékkal mérve aligha vitatható, mennyire fontos, hogy a mai kutató a releváns értékeléshez ne csak az általa használt feldolgozások tartalmát, hanem létrejöttük motívumait, körülményeit is ismerje.”

A szerző álláspontját elfogadva mindezt annyiban egészítjük ki, hogy az internetes információgyűjtés és a sokszor ellenőrizhetetlen adatforrások és értékelések világában feltétlenül elismerésre méltó, ha valaki, konkrét műről konkrét véleményt alkotva, nevét és álláspontját vállalva kíván eligazítást nyújtani más érdeklődőknek és (leendő) olvasóknak, hirdetve Gutenberg örökségének időtállóságát.

(Bolvári-Takács Gábor: Könyvek bűvöletében. Elemzések, bírálatok, kritikák. Zempléni Múzsza Alapítvány, Sárospatak, 2015. ISBN 978-963-12-1964-7. A kiadvány letölthető: www.zempenimuzsa.hu)